

BS 1195
L3
11.13
1891

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

COMMENTARIUS

IN

DANIELEM PROPHETAM.

PROEMIUM.

Daniel, nobilis propheta, partim vaticinatur de successione quatuor monarchiarum mundi, scilicet Babyloniorum, Persarum, Græcorum et Romanorum: item de septuaginta hebdomadibus, de Christo, de resurrectione, de excidio urbis et orbis, de Antichristo, de iudicio. Unde Daniel apte Hebraice significat *iudicium Dei*; aut, ut S. Hieronymus vertit, *iudicavit me Deus*: multiplicia enim Dei iudicia, præsertim circa varios reges et regna, hoc opere describit. Partim historiam sui temporis contextit: scribit enim gesta ab anno 3 Joakim, regis Juda, usque ad 3 annum Cyri: quo etiam tempore floruit Jeremias et Ezechiel. Eodem tempore Romanis imperabat Ancus Marcius, et Tarquinius Priscus; Medis Astyages et Cyaxares, Babylonis Nabuchodonosor, Persis Cyrus, Lydis Croesus, Siculis Phalaris. Eodem tempore flourerunt septem Græciæ sapientes; et nobiles tres poetae, scilicet Stesichorus, Alcæus et Sappho postea: tunc etiam ceptum est coli Dodoneum oraculum. Denique tunc tria regna, Assyriorum, Judæorum et Chaldæorum, tresque eorum metropoles, scilicet Ninive, Jerusalem et Babylon, eversæ sunt. Ita Pererius. Vide dicta Præfat. in *Ezechiel*. Quest. II, in fine.

Quantis primo, quis fuerit Daniel? Respondeo primo: Daniel ortus est ex tribu Juda, puta ex stirpe regum Juda, ut patet cap. 1. 3. Patria illi fuit Bethoron superior, iniquum Dorotheus et Epiphanius, quæ est in sorte Ephraim juxta Emmaus, distatque novem miliaribus ab Hierosolyma.

Secundo, Daniel puer captus est cum Joakim rege anno 3 regni eiusdem, qui fuit annus 1 regni Nabuchodonosoris, atque ab eodem ductus est in Babylonem. Pererius censet eum tunc fuisse decem annorum, Maldonatus viginti: idque veritas est, et satis colligitur ex cap. 1, 3 et seq. Unde sequitur natum esse Danielem sub annum 16 regni Josie regis Juda, qui fuit annus mundi 3320, ante Christum annis 630.

Tertio, Daniel cepit prophetare juvenis: juvenis enim iudicium senum peregit, in quo eos convicit, et susant am pudicam a morte liberavit, ut

patet cap. xiii, 43. Quod enim aliqui putant duos fuisse Danieles, unum de tribu Levi, qui Susannam liberavit cap. xiii, et draconem occidit, Belumque evertit cap. xiv; alium de tribu Juda, qui reliqua hujus libri gesserit et scripserit, falsum est, uti ostendam cap. xiv, 30.

Quarto, interpretatus est Daniel somnium regi Nabuchodonosoris, tam primum cap. ii, quam secundum cap. iv, annum agens 33. Visionem cap. vii, habuit anno ætatis 63. Visionem vero, cap. viii, vidit ætatis 65. Scripturam manus in pariete scribentis, annum natus 86, explanavit. Anno 97, qui primus fuit Darii regis Medorum, tempus Messie adventus et mortis, 70 illis hebdomadis cap. ix comprehensum, divinitus ei patefactum est. Visiones quæ memorantur in capitibus, x et xi contigerunt anno 3 Cyri, id est anno Danielis 101.

Quinto, computat Pererius Danielem mortuum esse anno ætatis 138. Natus est enim juxta ipsum anno Josie 23, qui deinde adhuc regnavit sex annis, scilicet usque ad annum 31. Post Josiam regnavit Joachaz tribus mensibus; post Joachaz, Joakim 11 annis; post Joakim, Joachin tribus mensibus; post Joachin, Sedecias 11 annis; post quem secuta est captivitas Babyloica 70 annorum usque ad Cyrum: post captivitatem regnavit Cyrus 30 annis; post Cyrum Cambyses 8 annis; post Cambysen Magi uno anno; post Magos Darius Hystaspis, cujus 1 anno (si credimus Isidoro, lib. *De Vita et obitu Prophet.*) mortuus est Daniel in Babyloña. Jam adde annos hos omnes, invenies 138; tot ergo vixit Daniel, ita Pererius. Verum hæc enormis est ætas hominis, et illo sæculo inaudita. Unde alii censent Danielem non excessisse annum centesimum. Ipsi enim putant captivitatem Babyloicam 70 annorum inchoandam esse non a captivitate Sedecie, sed a captivitate Joachin, ut ostendi *Jerem.* xxix, 10; et ita hic demendit sunt anni undecim regni Sedecie: illi enim in annis 70 captivitatis involvuntur. Rursum fidei putant Cyrum post captivitatem non regnasse 30, sed tantum tribus annis; ita ut eversa Babyloña facta

CAPUT PRIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Daniel puer cum tribus sociis in Babyloniam abductus, ibi educatur et eruditur ut regi adset. Secundo, vers. 8, abstinere regio cibo et potu. Tunc, vers. 13, corporis formam, sapientiam et prophetiam a Deo nascitur. Denique, vers. 18, regibus adstat usque ad Cyrum (1).

1. Anno tertio regni Joakim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, et obsedit eam : 2. et tradidit Dominus in manu ejus Joakim regem Juda, et partem vasorum domus Dei : et asportavit ea in terram Sennaar in domum Dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui. 3. Et ait rex Asphenez preposito eunuchorum, ut introduceret de filiis Israel, et de semine regio et tyrannorum, 4. pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, et eruditos omni sapientia, cautos scientia, et doctos disciplina, et qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos litteras, et linguam Chaldeorum. 5. Et constituit eis rex annonomam per singulos dies de cibis suis, et de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, postea starent in conspectu regis. 6. Fuerunt ergo inter eos de filiis Juda, Daniel, Ananias, Misael et Azarias. 7. Et imposuit eis prepositus eunuchorum nomina : Daniell, Baltassar, Anania, Sidrach, Misael, Misach; et Azaria. 8. Proposuit autem Daniel in corde suo, ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus ejus : et rogavit eunuchorum prepositum ne contaminaretur. 9. Dedit autem Deus Daniell gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. 10. Et ait princeps eunuchorum ad Danielelem : Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum et potum : quisi viderit vultus vestros macilentiores præ cæteris adolescentibus coævis vestris, condemnabit caput meum regi. 11. Et dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielelem, Ananiam, Misaelem et Azariam : 12. Tenta nos, obsecro, servos tuos diebus decem, et dentur nobis legumina ad vescendum, et aqua ad bibendum : 13. et contemplare vultus nostros, et vultus puerorum qui vescuntur cibo regio : et sicut videris, facies cum servis tuis. 14. Qui, audito sermone hujuscemodi, tentavit eos diebus decem. 15. Post dies autem decem, apparuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescabantur cibo regio. 16. Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum potus eorum : dabatque eis legumina. 17. Pueris autem his dedit Deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia : Daniell autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. 18. Completis itaque diebus, post quos dixerat rex ut introducerentur : introduxit eos prepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. 19. Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, et Azarias : et steterunt in conspectu regis. 20. Et omne verbum sapientie et intellectus, quod sciscitatus est ab eis rex, invenit in eis decuplum, super cunctos ariolos et magos, qui erant in universo regno ejus. 21. Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

1. ANNO TERTIO REGNI JOAKIM. — Dicitur Jerem. xxv, 1 et sequentibus, dicitur id factum anno 4 Joakim, ergo non tertio. Respondeo 1 annum regni Nabuchodonosoris inchoatum fuisse anno 3 Joa-

kim, et finitum anno 4 Joakim. Unde ea que ges- sit Nabuchodonosor anno 1 regni sui, dicuntur gesta esse nunc anno 3 nunc anno 4 Joakim : cepit enim expeditionem contra Judæos parare anno 3, eamque perfecit anno 4. Nota : Nabuchodonosor ter cepit et vastavit Jerusalem, scilicet primo hoc anno 3 Joakim, cum eum cepit, tuncque pa- riter captus et abductus est Daniel; sed cum Joa-

kim Nabuchodonosori se subderet, eique tributum promitteret, ipse eum regno restituit, accepit obsidibus, scilicet Daniele et aliis et semine regio. Ita Historia Scholastica, cap. xxxix in lib. IV Reg. Verum cum post 8 annos Joakim tributum abnueret et rebellaret, venit secundo Nabuchodonosor anno 11 regni Joakim, eumque dolo cepit, occidit, et extra urbem insepultum avibus et feris devorandum projecit jussit. Hæc est enim sepultura asini, quam ei comminatus fuerat Jeremias cap. xxxii, 19. Tuncque Nabuchodonosor pro Joakim, regem creavit filium ejus Joachin, sive Jechoniam; sed cum is pariter post tres menses vellet jugum exequere, eum cepit, et abduxit, ejusque loco substituit patrum ejus Sedeciam, qui cum 11 annos regnasset, rebellavit. Unde tunc tertio rediit Nabuchodonosor, anno regni sui 18, et urbem cepit, templum succendit, Sedeciam excecavit omnesque Judæos abduxit, et totum Judæorum regnum evertit.

Aliter respondet R. Saadias, Lyranus, Dionysius Carthusianus et Maldonatus, scilicet annum hunc 3 computandum esse ab anno 8 Joakim, esseque 11, et ultimum annum regni ejusdem : Joakim enim octo primis annis fuit tributarius Nabuchodonosori, ideoque non tam rex fuit quam vasallus : anno vero 8 rebellavit, et se absolutum regem constituit; inde ergo annos ejus hic numerat Daniel. Favet, quod Ezechiel et Jeremias nusquam captivitatis alicujus sub Joakim, sed tantum sub Joachin sive Jechonia meminerint, indeque suas prophetias numerent et consignent : imo, Jeremias, cap. lii, 28, primos captivos e Judæa in Babylonem tradictos asserit anno 7 Nabuchodonosoris, qui coincidit eum anno 11 et ultimo Joakim. Ergo Nabuchodonosor nullos abduxit anno primo regni sui, qui fuit 3 vel 4 Joakim, cum ei ipse esset tributarius. Hæc sententia videtur probabilis; tamen communiter Eusebius et alii veteres primam captivitatem consignant anno 1 Nabuchodonosoris, qui fuit 3 Joakim; hoc enim simpliciter verba Daniellis hic significant : unde tunc aliqua videtur fuisse captivitas, sed paucorum, scilicet, quod Daniel et pauci alii tunc fuerint abducti.

2. IN TERRAM SENNAAR. — in Babyloniam. Vide dicta Genes. xi, 2.

3. ET AIT REX ASPHENEZ PREPOSITO EUNUCHORUM. — Hinc Josephus, Origenes, hom. 4 super Ezech., Zonaras, tom. I *Ac. salum*, et S. Hieronymus, lib. I *Contra Jovinianum*, putant Danielelem et tres ejus socios fuisse castratos, et factos eunuchos. Hoc enim comminatus erat Deus Ezechie, *Isaie xxviii, 7* : « De filiis tuis, inquit, qui exibunt de te, quos generis, tollent, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. » Prisci enim reges gentiles principum filios adsecebant sibi administratores, eosque inlucos; utque suarum uxorum et concubinarum integritati prospicerent, ne quid circa eas molirentur, illos castrabant, uti etiamnum faciunt reges Sinarum, Turcarum et aliorum infidelium. Quocirca illorum præfectus vocabatur præfectus eunuchorum. Eunuchi ergo erant regibus familiares, et principes non tantum gynæcei, sed et aulae, ac præsides provinciarum, ducesque exercituum apud Gentiles; quin et apud Christianos, Justinianum (cujus exercitus dux fuit Narses eunuchus tot vicioris celebris) aliosque nonnullos christianos imperatores. Quapropter tunc esse eunuchum non erat probum, sed honor et decus, gradusque ad primas aulae dignitates. Tales itaque videntur fuisse Daniel et tres ejus socii : unde de eorum uxoriibus et filiis nihil usquam legitur. Atque hæc fuit origo plena eorum castitatis, tum corporis quam animi, ob quam in fornace Babyloniam ab igne manserunt illesi, ubi dicam cap. iii. Hæc etiam de causa Daniel, licet fuerit grandævus, passim tamen in vetustissimis imaginibus, qualis est illa Vaticani, quam initio libri expressi, pingitur imberbis quasi juvenis : tales enim sunt eunuchi. Hanc picture ejus causam assignat vetustus Græcus anonymus auctor libri qui inscribitur : *Christianorum liber, expositio Octatachi*, qui existit in Bibliotheca Vaticana citaturque a Photio in *Bibliotheca*, qui asserit eum scriptum sub Justino imperatore.

Porro ex hac eunuchorum in aula frequentia et potentia factum est postmodum, ut quilibet alicui vocarentur eunuchi. Atque ita Lyranus, Maldonatus et alii putant Danielelem hic inter eunuchos, id est alicuios, collocari; non autem vere fuisse eunuchum, id est castratum. Idem asserunt S. Epiphanius et Dorothens in *Vita Daniellis*, qui et addunt eum non fuisse eunuchum, sed talem existimatum ut virginalem verecundiam et castimoniam : unde non mirum eum pingi imberbem quasi eunuchum. Hæc sententia verior videtur, et Daniele propheta dignior; eunuchi enim apud Judæos erant infames, et arcebantur Ecclesia, idque ex decreto Dei, *Deuter. xxiii, 1*. Quocirca Scriptura nusquam Danielelem vocat eunuchum, nec eum gynæceo præfuisse, sed tantum regie educationis fuisse ad hoc ut regi assisteret, asseverat. Idipsum quoque magis commendat castitatem Daniell, utpote que non coacta fuerit, et violenta, sed voluntaria plane, et ex electione libera.

DE SEMINE REGIO. — Hinc patet Danielelem et tres pueros ex Davide, Salomone aliisque regibus Juda esse prognatos. Josephus asserit Danielelem fuisse ex cognatione Sedecie. Perperam ergo Dionysius Carthusianus asserit Danielelem ex paterno genere fuisse tribus Levi, ex materno tribus Juda : Scriptura enim paternum genus designare solet, non maternum. Cum ergo hic Daniellis genus referat ad reges Juda, sequitur hoc ejus genus paternum fuisse.

ET TYRANNORUM. — Tyranni hic et alibi vocantur principes : hi enim non a tyrannide, sed a fortitudine et potentia olim vocabantur tyranni. Nam, ut ait Trogus Pompeius apud Justinum, in-

(1) Pars historica hujus libri continet historiam Daniell sub rege Nabuchodonosore, i-iv; sub Baltasare, v; sub Dario Medo, vi.

vero ambages sursum deorsum vagantes, vix pervenitis eo, quo nos dudum perceramus. »

Cherodemus Stoicus tradit, et ex eo Pererius, priscaos Egyptios sacerdotes carne, vino, ovis et lacte semper abstinuisse : idque ut purius, intentius et acrius divinis rebus vacarent, ardoremque libidinis resinguerent : atque hi Egyptii fuerunt sapientes et astrologi.

Esseni vino et carne sibi interdicebant, totique orationi et studio sacrarum Litterarum vacabant, de quibus mira narant Josephus, Philo et Plinius : quinimo Porphyrius, in lib. *De Abstinentia ab esu animalium*, asserit plerosque ex eis divino afflatis spiritu vales existitisse.

Eubulus refert, apud Pensas tria fuisse Magorum genera, quorum primum (qui maxime sapientes et eloquentes existimabantur) præter farinam et cætera nihil esitabat.

Bardesanes Babylonius tradit Indorum gymnosophistas solis arborum pomis, oriza et farina vivere.

Enripides in Creta Jovis vates carne et coctis omnibus abstinit.

Socrates virtutis studiosos hortabatur, ut abstinentiam colerent, et delicias veluti Sirenes respicerent. Idem rogatus qua re ab aliis hominibus differret, ait : « Alii vivunt ut edant ; ego vero edo ut vivam. » Ejusdem est hæc sententia apud Xenophontem, lib. *I De Dictis et factis Socratis* : « Videtur, » Antipho ! felicitatem delicias et divitiis metiri ; ego autem nullis quidem rebus indigere, divinum : minimis vero, illorum esse dato, qui quam proximi superis sint : et divina quidem optima omnibus ; qui vero diis appropinquant, proximos optimo existere. »

Isuus Assyrius, teste Philostrato, interrogatus quamnam essent epule suavissima, respondit : « Ista curare desii. »

Xenocrates tria tantum præcepta in templo Eleusina mansisse dixit, scilicet, primo, venerandos esse deos ; secundo, honorandos esse parentes ; tertio, abstinentium esse a caribus. Huic similis est temarius Plutarchi, lib. *De Natione vitus* : Tria, ait, sunt saluberrima : primo, vesci citra saturitatem ; secundo, non refugere laborem ; tertio, naturæ semen conservare : puta sobrietatem, exercitium, et castitatem. Aureum hoc est tuenda sanitatis regna.

Plinius ait, « vnum esse civitatis hominis ; » et Seneca ait, « civitatem esse voluntariam insaniam. »

Epicurus, licet voluptatis patronus, asserit ad jucundum et suaviter vivendum, tantummodo vicium conferre plurimum ; et in epistolis suis testatur se aqua tantum et pane vesci solitum.

Seneca, *epist. 409*, scribit se animalibus et esu carum abstinere, ob rationes et exemplum Sextii et Pythagoræ. Rationes Sextii erant, prima, « quod homini satis alimentorum sit citra sanguinem ; et crudelitatis consuetudo fiat, ubi in voluptatem ad-

ducitur laceratio. » Secunda, « quod contrahenda sit materia luxurie. » Tertia, « quod valetudini contraria sint alimenta varia, et nostris aliena corporibus. » Quarta, « quod carnes sint alimenta leonum et vulturum. » Quinta Pythagoræ erat, quod censeret animas hominum in alia et alia corpora, etiam animalium, transmigrare. « Itaque hominibus paricidii metum fecit, cum possint in parentis animam inscii incurrere, et ferro morsive violare, in quo cognatus aliquis spiritus hospitaretur. » Unde Pythagoras de suæ animæ transmigratione ita censuit :

*Æthalides fueram qui priore tempore primum ;
Trojano bello postea Panthoides ;
Mox Hermolimus ; post Pyrius ; denique magnus
Pythagoras, Semæ gloria magus soli.*

Pythagoram seculus Empedocles ita de se canit :

*Opto namque fui cesepesque, puerque, puellaque,
Et volucris oculi, atque alii maris incola piscis.*

De abstinentia Pythagoræ, Antisthenis, Diogenis, Apollonii Tyaneæ mira habent Laertius, Plutarchus et Philostratus. Plura vide apud S. Hieronymum, lib. *II Contra Iovinianum*, et Plutarchum in duobus orationibus de *Esu carnis*.

DANIELI AUTEM (dedit Deus) INTELLIGENTIAM OMNIUM VISIONUM. — Hinc patet hanc sapientiam Danielis et sociorum ejus, potius supernaturalem quam naturalem fuisse ; tum quia Deus dicitur illis eam indidisse quasi speciale premium temperantibus ; tum quia eis indita fuit scientia in omni libro, id est omni scientia, ut hic dicitur ; adeoque cap. *II*, *30*, in Daniele dicitur fuisse sapientia major, quam in ullo mortalium, eamque triennali non tam studio, quam abstinentia, pietate et oratione adeptus est, ut colligitur ex vers. *5* ; tum quia Danieli a Deo indita fuit propheta et scientia interpretandi somnia : hæc autem supernaturalis est, neque est habitus permanens, sed illuminatio actu a Deo, certis temporibus quibus Daniel propheta, vel somnia explicabat, ei inmissa.

Nota : Hoc premium congruum est ; decet enim, teste S. Gregorio, lib. *XXX Moral. XVII*, ut qui carnalia respiciunt, sapiant spiritualia, utque qui jejunant ventre, pascantur in mente. Vis ergo delectationes haurire mentales et celestes, despice terrenas et brutales, sentiesque illud S. Bernardi esse verissimum : « Gustato spiritu, despici omnis caro. » Sic vatem gentilem quasi omnium et pammantem celebrat gentilis propheta, sed superstitione :

*Trojægenæ interpres divum, qui nomina Phœbi
Qui tripodas, Clarii hircos, qui sidera stantis,
Et vulcerum linguas, et præcipis omnia pennæ.*

ET SOMNIORUM. — a Deo inmissorum, de somniis et divinatione vide dicta *Genes. XI* et *XII*, et *Pererium hic*.

20. SUPER CUNCTOS ARIOLOS ET MAGOS. — Quinam hi fuerint dicam cap. *II*, *2*.

21. FUIT AUTEM DANIEL USQUE AD ANNUM PRIMUM CYRI REGIS. — *q. d.* Fuit Daniel in magna apud omnes reges Babylonis gloria et auctoritate ; vixit in aula regis, Nabuchodonosori ejusque posteris, ac Belshazari, charus et familiaris ; idque constanter et semper, donec Balsasar a Cyro et regno et vita spoliatus est. « Daniel, inquit S. Hieronymus, usque ad primum annum Cyri, qui Chaldeorum destruxit imperium, potens fuit in Chaldaea ; postea vero a Dario in Medos translatus est. » Ita et Theodoretus. Perperam ergo Calvinus sic exponit : « fuit, » id est propheta, Daniel usque ad primum annum Cyri ; nam et 3 anno Cyri propheta, ut patet cap. *x*, *4*.

Secundo, ut supra ad annum primum Cyri, aliud hic latens inquit : nimirum, prædixerat Isaias cap. *XLV*, *28*, et cap. *XLV*, *1*, Judæos per Cyrum et Babylone liberandos : significat ergo hic Daniel se tempus illud ab Isaiâ predictum vidisse, non quod plus non vixisset, sed quod eo usque vixerit, ut toto captivitatis tempore Judæos et antonimale juvaret, et valecinitis consolaretur. Ita Maldonatus (1).

(1) Diutius Daniele vitam produxisse, patet inde quod infra cap. *x*, tertio Cyri anno ei visionem obtigisse legimus. Hic igitur annus hic somitur ut singulariter celeberris per solutionem Babylonicæ captivitatis. Alii ut eundem annum tertium Cyri, cap. *x*, *1*, accipiunt, eo scilicet sensu, quod Cyrus et Daniel junctis copiis una Babylone expugnavit, simulque regnavit, donec tertio elabente anno, Cyrus, mortuo Dario, solus rex evasit.

CAPUT SECUNDUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Videt Nabuchodonosor in somnio statuum portendentem quatuor imperia mundi, quæ a lapide de monte abscisso, id est a Christo, contrita est. Somnium hoc solus enarrare potuit Daniel, vers. *19*. Unde a rege et Chaldeis honoratur, totique Babylonia præficiunt, vers. *46*.

1. In anno secundo regni Nabuchodonosor, vidit Nabuchodonosor somnium, et contritus est spiritus ejus, et somnium ejus fugit ab eo. 2. Præcepit autem rex, ut convocarentur arioli, et magi, et malefici, et Chaldaei, ut indicarent regi somnia sua : qui cum venissent, steterunt coram rege. 3. Et dixit ad eos rex : Vidi somnium ; et mente confusus ignoro quid viderim. 4. Responderuntque Chaldaei regi syriacæ : Rex in sempiternum vive : die somnium servis tuis, et interpretationem ejus indicabimus. 5. Et respondens rex, ait Chaldeis : Sermo recessit a me : nisi indicaveritis mihi somnium, et conjecturam ejus, peribitis vos, et domus vestra publicabuntur. 6. Si autem somnium, et conjecturam ejus narraveritis, præmia, et dona, et honorem multum accipietis a me : somnium igitur, et interpretationem ejus indicate mihi. 7. Responderunt secundo, atque dixerunt : Rex somnium dicat servis suis, et interpretationem illius indicabimus. 8. Respondit rex, et ait : Certe novi quod tempus redimitis, scientes quod recesserit a me sermo. 9. Si ergo somnium non indicaveritis mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem, et deceptione plenam comperitis, ut loquamini mihi donec tempus pertrauseat. Somnium itaque dicite mihi, ut sciam quod interpretationem quoque ejus veram loquamini. 10. Respondentes ergo Chaldaei coram rege, dixerunt : Non est homo super terram qui sermonem tuum, rex, possit implere : sed neque regum quisquam magnus et potens verbum hujusmodi sciscitavit ab omni ariolo, et mago, et Chaldaeo. 11. Sermo enim, quem tu queris, rex, gravis est : nec reperietur quisquam, qui indicet illum in conspectu regis : exceptis diis, quorum non est cum hominibus conversatio. 12. Quo audito, rex in furore et in ira magna præcepit, ut perirent omnes sapientes Babylonia. 13. Et egressa sententia, sapientes interficiebantur : quærebanturque Daniel et socii ejus, ut perirent. 14. Tunc Daniel requisivit de lege atque sententia ab Arioch principe militiæ regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonia. 15. Et interrogavit eum, qui a rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset Arioch Danieli, 16. Daniel ingressus rogavit regem, ut tem-